

8. LENİN, PARTİ VE PROLETERYA

'Sabırla anlatmalı'

Lenin, Bolşevik Parti'yi Nisan Tezleri'ne kazandıktan sonra, proleterya devriminin zafere taşınabilmesi için partinin proleteryaı, yoksulları ve asker çoğunluğunu kendi saflarına nasıl çekilebileceği sorusunu çözümlenmeye girişti. Bu konuya ilişkin görüşlerini, Nisan başlarında yazdığı Devrimimizde Proleteryanın Görevleri başlıklı broşürde ortaya koydu. Broşür daktilo ile çoğaltılarak Bolşeviklerin Nisan Konferansı (24-29 Nisan) öncesinde ve konferans sırasında parti üyeleri arasında elden ele dağıtıldı. Broşür ilk tez Eylül'de yayınlandı. Parti programının proleterya ile diğer sınıflar arasındaki temel ilişkileri tanımlaması, bununla birlikte parti taktiklerinin somut ve geçici sınıf ilişkilerini belirlemesi gerektiği bu broşürde açıkça gösteriliyordu. Kitlelerin içinde buldukları ruh hali doğrudan taktikleri her an etkilemeli ve biçimlendirmeliydi.

Kitleler arasında propaganda yapmak temel pratik faaliyet olmalıydı.

["Ancak anlamsız güven duygusunun üstesinden gelerek (ki bunu ancak ideolojik olarak, yoldaşça ikna ile, deneyimin derslerini göstererek başarabiliriz ve başarmalıyız) kendimizi bugün yaygın olan yersiz devrimci laf ebeliğinden kurtarabilir, hem proleteryanın, hem de genel olarak kitlelerin bilincini -özgürlüklerin, demokrasinin ve bütün topraklar üzerinde halk mülkiyeti ilkesinin bağımsız bir biçimde yaşama geçirilmesi, geliştirilmesi ve pekiştirilmesi- ve onların yerellerdeki cesur, kararlı insiyatiflerini gerçekten harekete geçirebiliriz."]

Lenin, o sıralar burjuvazi ile toprak sahiplerinin halkı itaatkar kılmayı şiddete dayalı bir baskıyla değil, 'aldatmaca, dalkavukluk, hoş sözler, milyonlarca vaat, sus payı olarak verilen üç kuruşluk rüşvetler' yoluyla başardığını ileri sürüyordu:

["Rusya'da bugün içinde bulunduğumuz durumun özgül niteliği... çok büyük bir hızla, halka yönelik şiddete dayalı baskıdan halkın vaatlerle ve dalkavuklukla aldatılmasına geçiliyor olmasıdır."]

En büyük aldatmaca ise, 'devrimci savunmacılık' denilen şeyle savaşın sürdürülmesiydi:

["Burjuvazi, halkın devrimden duyduğu yüce gururu istismar ederek, devrimin bu aşaması yüzünden ve çarlık monarşisinin yerine Guçkov ile Milyukov'un yarı-cumhuriyetinin geçmesi dolayısıyla savaşın toplumsal ve siyasal niteliğinin Rusya açısından değişmiş olduğu aldatmacasına başvurarak halkı kandırıyor."]

'Devrimci savunmacılık' aldatmacasının üstesinden gelmenin kestirme bir yolu yoktu:

["İhtiyacımız olan şey, savaşın toplumsal ve siyasal niteliğinin bireylerin, grupların veya ulusların 'iyi niyeti' tarafından değil, savaşın başını çeken sınıfın konumu, savaşa bir devamlılık kazandıran sınıf siyaseti, modern toplumda egemen ekonomik güç olan sermaye ilişkileri, modern kapitalizmin emperyalist karakteri, Rusya'nın finansman, bankacılık, diplomasi konularında İngiltere ve Fransa'ya olan bağımlılığı vb. tarafından belirlendiği gerçeğini kitlelere açıklama yeteneğidir. Bunu becerikli bir biçimde ve halkın anlayabileceği yoldan açıklamak kolay değil; hiçbirimiz bunu bir anda ve hataya düşmeden yapamayız."(1)] Devrimci savunmacılık argümanına karşı çıkarken, kitlelere heyecan ve devrim veren temel psikolojik motivasyonlar konusunda son derece duyarlı ve dikkatli olunmalıydı:

["'Kahrolsun savaş!' sloganı elbette ki doğrudur. Ancak, bugünkü anın görevlerinin özgül niteliğini dikkate almak ve geniş halk yığınlarına farklı bir yoldan yaklaşmak konusunda başarısız kalır. Bu slogan, bana, 'eski, güzel günler'in deneyimsiz ajitatörünün salt 'Kahrolsun çar!' sloganıyla köy yollarına düşmesini -ve yediği dayağı- hatırlatıyor. Devrimci savunmacılık tezine inanan kitleler, birey olarak değil ama sınıfsal anlamda samimiler, yani, bunlar, fiili olarak toprak ilhakından ve diğer halkların boyunduruk altına alınmasından hiçbir çıkarı olmayan sınıflara üye insanlar (işçiler, yoksul köylüler). Bunun, sermayenin egemenliğini reddetmeden toprak ilhakının reddedilemeyeceğini çok iyi bilen, hiçbir tedirginlik duymadan halkı güzel sözlerle, sonu gelmez vaatlerle ve güvencelerle kandıran burjuva ve 'entellektüel' kardeşlik duygusuyla hiçbir benzer yanı yoktur.

Savunmacılık tezine inanan tabandaki bir insanın meselelere yaklaşımı sokaktaki insan kadar basittir: 'Ben toprak ilhakı istemiyorum, ama Almanlar beni 'yok etmek' istiyor; şu halde

haklı bir davayı savunuyorum, kesinlikle herhangi bir emperyalist çıkarı değil.' Böyle düşünen bir insana, sorunun kişisel istekler sorunu değil, kitle, sınıf, siyasi ilişkiler ve koşullar, savaşla sermayenin çıkarları, uluslararası bankacılık ağı arasındaki bağlar, vb. sorunu olduğu tekrar tekrar anlatılmalıdır. Ancak savunmacılığa karşı böyle bir mücadele ciddiyete ve başarı -belki hemen ulaşılabilecek bir başarı değil, ama gerçek ve kalıcı olacak bir başarı- şansına sahip olabilir."(2)]

Görüldüğü gibi, Lenin, kitlelerin gerçek duygularına, onlar savunmacılık tezinin gerici siyasetlerinin peşinden gittikleri durumda bile, büyük bir duyarlılıkla yaklaşıyor. Uyarlanma, ilkesizleşmek demek değildir. Aksine, kitlelerin ruh haline asla ödün vermemek gerekir: 'Devrimci savunmacılık argümanına verilecek en küçük ödün, onu mazur gösterebilecek ifadeler ve 'pratik' koşullar her ne olursa olsun, sosyalizme ihanet, enternasyonalizmin tümünden reddi anlamına gelir.'(3)

Geçici Hükümet'ten bir barış siyaseti izlemesini talep etmek, devrimci savunmacılığa verilen ödünlere birisiydi:

["(Geçici Hükümet'ten -ç.n.) Rusya halklarının barış isteğini sahiplenmesini, toprak ilhaklarını reddetmesini, vb. istemek, gerçekte halkı aldatmaktan, onlara gerçekdışı umutlar aşılardan ve onların gerçeği kavramalarını geciktirmekten başka bir şey değildir. Bu, halkı, toplumsal karakteri tertemiz dilekler değil, savaşı sürdüren hükümetin sınıf niteliği, bu hükümetin temsil ettiği sınıf ile Rusya'nın, İngiltere'nin, Fransa'nın vd. mali sermayesi arasındaki bağ tarafından, o sınıfın yürüttüğü gerçek ve fiili siyaseti tarafından belirlenen bir savaşın devamına dolaylı olarak razı etmektir."(4)]Devrimci savunmacılık argümanına karşı mücadele edilirken şu soruya net bir yanıtın getirilmesi zorunludur: Savaş nasıl sona erdirilebilir?

["Sermayenin egemenliğini yıkmadan, iktidarı bir başka sınıfa, proleterya'ya devretmeden, savaşa son vermek ve demokratik, zor unsuru içermeyen bir barışı sağlamak olanaksızdır. 1917 Şubat-Mart Rus Devrimi, emperyalist savaşın bir iç savaşa dönüştürülmesinin başlangıcıydı. Bu devrim, savaşın sona erdirilmesine giden yolda ilk adım oldu; ancak ikinci bir adım daha, yani, savaşın sona erdirilmesini kesinleştirmek için iktidarın proleterya'ya devredilmesi gerekiyor. Bu, dünya ölçeğinde bir 'yarma hareketi'nin, kapitalist çıkarlar cephesindeki bir yarılmanın başlangıcı olacaktır; proleterya, ancak bu cephenin yarılması sayesinde insanlığı savaşın felaketlerinden kurtarabilir ve ona barışın nimetlerini sunabilir."(5)]

Bir proleterya devrimi olmadıkça, bu savaşı demokratik, baskıcı olmayan bir barışla sona erdirmek, ya da halkı savaştan büyük karlar elde eden kapitalistlerin çıkarları için ödediği milyarların yükünden kurtarmak mümkün değildir.

Burjuva hükümetlerden çok çeşitli reformlar talep edilebilir, edilmelidir de; ancak, Manilovizm ve reformizm batağına düşmeden, emperyalist sermayenin binlerce düğümü ile eli ayağı bağlanmış insanlardan ve sınıflardan bu düğümlerini parçalamalarını istemek mümkün olamaz. Söz konusu düğümlerden kurtulunmadıkça, savaş karşıtı sözler, nafile sözlerden ve aldatıcı gevezeliklerden başka bir şey olmayacaktır."(6)]

Emperyalist savaşa karşı mücadelede Rus proleteryasının sorumluluğu özellikle büyüktü: ("Rus proleteryası büyük bir şansa sahip bulunuyor; henüz dünyanın hiçbir yerinde Rusya'daki kadar büyük bir devrimci devingenlik yaratabilmiş bir işçi sınıfı yok. Ne var ki, kendisine böylesine büyük bir şans tanınan kimseden beklenen şey de çok büyüktür... Dünyadaki hiçbir ülke bugünkü Rusya kadar özgür değildir. Gelin bu özgürlükten burjuvaziye, ya da burjuva 'devrimci savunmacılık' tezine destek olmak için değil, yürekli, dürüst, proleter Liebknecht'e yakışır bir yoldan Üçüncü Enternasyonal'i inşa etmek için yararlanalım..."(7)]

Gerçek enternasyonalizmin bir, yalnızca bir tek türü vardır; bu da, herkesin kendi ülkesinde devrimci hareketi ve devrimci mücadeleyi geliştirmek için tüm yüreğiyle çalışması ve (propaganda, duygudaşlık ve maddi yardım aracılığıyla) bu mücadeleyi, istisnasız her ülke için geçerli bu, yalnızca bu hattı desteklemesidir."(8)]

Mahmuzlamak ve dizginlemek

'Sabırlı bir biçimde anlatma' gereğinden söz etmek kolaydır; ancak bu, yığınlar arasında edilgenliği yaygınlaştırmaktan kaçınarak nasıl yapılabilir? Partinin hem kitle hareketini

zayıflatmadan onun Geçici Hükümet'e zamansız bir saldırıya geçmesini önlemesi, hem de hareketi ileriye çekmesi nasıl mümkün olabilir? Çünkü, en nihayet, güç denilen şeyin edilgen bir biçimde mücadeleden kaçmakla değil, mücadele edilerek kazanıldığı bir gerçektir. Her siyasi ayaklanma her zaman bir dizi 'aşırılık' içermiştir. Uzun zaman önce, Lenin'in hayran olduğu Çernişevski bunu şöyle ifade etmişti: 'Tarihin izlediği yol Nevski Meydanı'nın düz kaldırımlarına benzemez; bu yol tozlu topraklı yerlerden, bazan bataklıklardan, bazan da çorak arazilerden geçer. 'Maceracılığa düşmeden, ama, diğer yandan aşırı temkinliliğe de saplanmadan tüm aşırılıklarıyla kitle hareketine öncülük etmek nasıl başarılabilir? Bu soru, Şubat Devrimi ile Ekim Ayaklanması arasında Lenin'in tekrar tekrar yüz yüze kaldığı temel sorunu ifade eder.

Yine, aktif azınlığın daha ileri fırlaması ve böylece çoğunluğa ilham ve cesaret aşılması mı gerektiği, yoksa böyle bir şeyin onu yalıtılma tehlikesine mi sürükleyeceği sorununun üstesinden nasıl gelinebilir?

Lenin, tekrar tekrar partinin önderlik etmesi gereken savaştan kitlelerden söz ederken, bundan zorunlu olarak onun işçi sınıfı çoğunluğunu kastettiği anlamı çıkmıyordu. Devrimci bir parti kendi temelini işçi sınıfı içinde inşa etmeliydi, ama bunun sınıfın bütünü olması mutlaka zorunlu da değildi. 22 Ağustos 1907'de yazmış olduğu gibi, bu temel uzun bir süre sınıfın azınlığı -onun öncüsü- ile sınırlı kalabilirdi:

["Aleni bir devrimci azınlık hareketini desteklemek, gerçekte, mücadelenin bütün yöntemlerini reddetmek anlamına gelir. Çünkü, 1905 boyunca devrimci harekete katılmış olanların aleni devrimci azınlığı oluşturdukları tartışma götürmez bir gerçeklikti: Bu böyleydi, çünkü savaşmakta olan kitleler azınlıktaydılar -her şeye karşın bir azınlık olacak kadar da kitle idiler- ve mücadelelerinde tam bir başarıya ulaşamadılar. Ancak, Rusya'daki kurtuluş hareketinin ulaştığı tüm başarılar, kaydettiği tüm kazanımlar, bütünüyle ve istisnasız olarak yalnızca ve yalnızca azınlığı oluşturan bu kitlelerin mücadelesinin ürünüydü."(9)]

Eğer çoğunluk mücadele içinde kazanılıyorsa, bu durumda hem çoğunluğun andaki pasif ruh haline uyarlanma tuzağına düşmekten, ama, hem de maceracılığa kapı aralamaktan sakınmak nasıl mümkün olabilir? Şayet parti aktif azınlığı teşvik ederse, bu durumda ellerini küçük kazanımlarla bağlama, hedeften sapma ve tam zafer için savaşmayı unutmaya tehlikesinden kaçınması nasıl olacaktır? Nihai amacı akıldan çıkarmadan o an başarılabilir olana uyarlanma nasıl sağlanabilir?

Yine, parti, genel bir savaşa dönüşebilecek küçük çatışmaların tuzağına yakalanmadan rejimin devrilmesi mücadelesini nasıl verecektir? Lenin, bunlarla ilgili olarak 1906'da şunları yazıyor: 'Başlangıç niteliğindeki bir dizi yerel grev olmadan geniş ölçekli, heterojen, karmaşık, yaygın bir hareket içinde rejimin gücünün ciddi bir biçimde sınanmasının; bir dizi tek tük, küçük, genelleşmeyen ayaklanmalar olmadan genel bir ayaklanmanın yaşanmasının mümkün olabileceğini mi sanıyorsunuz?'(10) 1917 yılının sıcak ortamında, Lenin'in küçük mücadeleleri tek ve topyekün mücadeleyle ilişkilendirme yeteneği en çetin sınavını verdi. İşçi sınıfının değişik yerlerdeki farklı bölüntülerinin eşitsiz gelişimi öylesine önemli bir öğedir ki, bir taraftan daha ileri yerleşim merkezlerini teşvik ederken diğer taraftan tablonun bütününe gözden kaçırmamak, dolayısıyla daha ileri merkezlerin ülkenin geri kalan bütününden yalıtılmasını önlemek bir zorunluluktur

Kronştad

Örneğin Kronştad'ı ele alalım. Bu adada halk, her şeyden önce de bahriyeliler gerçekten çok sabırsızlardı ve Şubat Devrimi'ni izleyen birkaç hafta içinde ülkenin geri kalan kısmından çok daha radikal bir konuma ulaşmışlardı. Dışişleri Bakanı Milyukov 18 Nisan'da Müttefiklere 'zafere kadar savaş' sloganını desteklediğini belirten mesajı ilettiği haberi yayıldığında, Bolşeviklerin hükümetin kınanmasını öngören kararını reddeden Kronştad Sovyeti, kendisini şehirde yapayalnız buldu. Bolşeviklerin genel merkez binası önünde büyük bir kalabalık oluştu; fabrikalarda ve kırsalalarda kitlesel toplantılar yapıldı ve 'Geçici Hükümet'in devrilmesi ve tüm iktidarın Sovyetlere verilmesi' çağrısında bulunan Bolşevik bir karar önerisi benimsendi.(11) 20.000 kadar insanın katıldığı en büyük sokak toplantılarından birinde konuşma yapan Sovyet Yürütme Komitesi'nin Bolşevik üyesi S. C. Roshal, kalabalığa hükümeti devirmeleri çağrısında bulundu.(12) Bunun üzerine Kronştad

Sovyeti Yürütme Komitesi disiplini çiğnediği için Roshal'ı üyelikten uzaklaştırdı. Bolşevikler Sovyet'in yeniden oluşturulması için bir seçim kampanyası başlattılar; kampanya gerçekten çok başarılı oldu. Yeniden seçimler yapıldı ve daha önce Sovyet içindeki en küçük parti olan Bolşevikler en büyük parti haline geldiler.

Ne var ki, Kronştad Bolşeviklerinin Geçici Hükümet'in devrilmesi için yürüttükleri kampanya Parti Merkez Komitesi'nin izlediği siyasete ters düşüyordu; nitekim, Merkez Komitesi'nin 22 Nisan tarihli bir kararında bu kampanya kınandı.(13) Bu karar yalnızca Kronştad Komitesi'ne yönelik değildi. Helsingfors Komitesi ve hatta Petrograd Bolşeviklerinden bazıları da aynı sloganı öne çıkarmışlardı.*

Fakat, Bolşeviklerin Kronştad Komitesi Merkez Komitesi'nin paylamasına aldırmadı. 5 Mayıs'ta yeni Kronştad Sovyeti toplandı. 13 Mayıs'ta, Sovyet'in yeni Yürütme Komitesi, Sovyet'in adadaki yegane iktidar olduğunu bildiren bir karar yayınlamaya tutumunu resmileştirdi. 16 Mayıs'ta Kronştad Sovyeti Geçici Hükümet'le olan tüm ilişkilerini kesmeye ve yalnızca Petrograd Sovyeti'ni tanımaya karar verdi.(14) 18 Mayıs'ta Merkez Komitesi üyelerinden biri olan bitenleri yerinde görmek üzere Kronştad'a geldi. Raskolnikov ile Roshal Petrograd'a çağrıldılar ve burada Lenin tarafından azarlandılar.(15)

Kronştad'taki olaylar Bolşevik Parti'nin 'sabırla açıklama' sözcüklerinde ifadesini bulan bütün bir stratejisini tehlikeye sokuyordu. Kronştad Sovyeti, Petrograd Sovyeti Yürütme Komitesi'nin 26 Mayıs tarihli isteğine rağmen, geri adım atmayı reddetmeyi sürdürdü.(16) Ortada, Geçici Hükümet'in Kronştad'a askeri bir müdahalede bulunması ve Bolşevik Parti'yi baskı altına alması olasılığı doğmuş gibi bir hava vardı. Parti Merkez Komitesi durumun son derece tehlikeli olduğunu sezdi. Nihayet, 27 Mayıs'ta, Troçki, Kronştad Sovyeti'ni, Petrograd Sovyeti'nin önerdiği ve kendisine pek prestij kaybettirmeden geri adım atma olanağı tanıyan uzlaşma önerisine razı olmaya ikna etmeyi başardı.

Sonuç olarak, genel devrim cephesinin birliğinin korunabilmesi için Kronştad'ın radikalizminin sınırlandırılması zorunlu olmuştu.

Farklı bölgelerdeki eşitsiz gelişim

Lenin, Nisan, Haziran ve Temmuz günleri boyunca, tekrar tekrar Petrograd, Kronştad'taki aceleci Bolşevikleri dizginlemek üzere duruma müdahale etmek zorunda kaldı.

Heyecanı törpülemeyen, işçilerin moralini bozmadan, durumu dengelemenin nasıl yapılabileceğini kestirmek kolay bir iş değildi; bir taraftan işçileri aktif mücadeleye teşvik ederken diğer yandan aceleciliğin önüne geçmek ve bütün bunları proleteryanın değişik bölgelere ve kendi içindeki bölüntülere göre gösterdiği eşitsizlikleri dikkate alarak yapmak gerçekten çok zordu.

Bölgeler arasındaki eşitsizlikler devrimin ilerleyen dönemlerinde de varlıklarını sürdürdüler. Altıncı Kongre sırasında yirmi beş şehrin yerel yerel parti komitelerini kapsayan bir araştırma, örgütlü Bolşeviklerin bu şehirlerde fabrika işçileri arasındaki oranlarının yüzde 1 ile yüzde 12 arasında değiştiğini, ve bu yirmi beş şehrin genel ortalamasının yüzde 5.4 olduğunu gösterir.(17)

Benzer şekilde, farklı yereller arasındaki siyasi düzey farklılıkları, 1917 yazında yapılan şehir Duması (şehir meclisi -ç.n.) seçimlerinin bir çözümlemesinde açık olarak gözlenir.

Nitekim, Bolşeviklerin kazandıkları sandalyelerin dağılımı şu şekildedir:

belediyeler	yüzdennüfusu 100.000'i aşan (27 şehir)
12.00nüfusu 50.000-100.000 arasında (35 şehir)	8.23nüfusu 50.000'in altında (68)
1.41	18

Diğer şehirlerle karşılaştırıldığında, Petrograd ve Moskova'da Bolşeviklerin durumu hissedilir ölçüde iyiydi:

Dumalar	yüzdePetrograd Bölgesi (27-29 Mayıs)
20.4Moskova Şehri (25 Haziran)	11.5Petrograd Şehri (20 Ağustos)
33.4Moskova Bölgesi (24 Eylül)	50.9

Şekilsel olarak, Rusya'nın toplam nüfusunun neredeyse 1.5'ini teşkil eden Petrograd'taki iki milyon insan ile herhangi bir başka bölgede yaşayan iki milyon insan arasında önem açısından hiçbir fark yok gibidir. Oysa, devrim kendisini biçimsel demokrasinin kurallarına bağlı görmez. Tüm devrimler oldukça merkezci bir karaktere sahiptir. Onyedinci yüzyıldaki İngiliz Devrimi'nde, onsekizinci yüzyıl Fransız Devrimi ve yirminci yüzyılın Rus

Devrimi'nde sermaye belirleyici bir rol oynamıştır. Yukarıda da gördüğümüz gibi, savaş öncesi dönemde dahi, Rus proleteryası Petrograd'taydı. St. Petersburg Bolşevik Parti ile proleteryanın 1912-14 arasında kaydettiği gelişimde belirleyici role sahipti. Örgütsel açıdan, St. Petersburg'taki Bolşevikler diğer yerlerdeki yoldaşlarından çok daha ilerideydiler. 1917, ülkenin geri kalan bölümüyle karşılaştırıldığında, Petrograd proleteryasının özgül ağırlığını, hem mutlak, hem de göreceli olarak artırdı.(19)

Nerede yaşıyor, çalışıyor ve mücadele ediyor olursa olsun her bin bolşeviğin ağırlığının birbirine eşit bir rol oynamış olduğunu düşünmek anlamsız bir biçimselliğe takılıp kalmış olmak anlamına gelir. Gelin, Vyborg bölgesindeki parti üyeliği ile, örneğin Ukrayna şehirleri olan Kiev, Odessa, Nikolayev ve Ekaterinoslav'daki üyelik durumunu karşılaştıralım:

Mart	Nisan	Altıncı	Ekim-	başları	Konferansı	Kongre	
Kasım	Vyborg	500	3.290	6.632	6.985	Kiev 200	1.900
4.000	5.000	Odessa		1.600-1.700	4.000	Nikolayev	400
1.500	3.500	4.000	Ekaterinoslav	400 (9 Eyl.)	900		1.600
Ukrayna	şehir	birlikte	600	3.800	10.100-10.200	14.600	(20)

Dört Ukrayna şehrindekilerle karşılaştırıldığında sayısal olarak daha az olan Vyborg Bolşevikleri, tarihsel olarak çok daha büyük bir öneme sahiptiler. Bolşevikler, haklı olarak sanayi merkezlerine ve içinde garnizon barındıran şehirlere ağırlık verdiler -Petrograd, Finlandiya, donanma, kuzeydeki ordular, Moskova sanayi bölgesi ve Urallar.

Sınıf ve Parti

Kronştad bahriyelileri, Minsk'teki askerler, Petrograd, Moskova, Saratov işçileri, Rusya'nın dört bir yanında toprak sahiplerinin malikanelerini yağmalayan köylüler, binlerce ve binlerce değişik gruptan oluşuyorlardı. Aynı doğrultuda hareket ediyor olsalar bile, hala birbirinden farklı bilinç düzeylerine sahiptiler. Eğer bilinç düzeyindeki bu eşitsizlik olmasaydı, devrimci bir partiye ihtiyaç da olmazdı.

Parti, bu eşitsizliğin giderilmesini hızlandırmak ve bilinç düzeyini mümkün olan en üst seviyeye yükseltmek için vardır. Parti, yığınların eylemlerini yaygınlaştırmayı, ülkenin bir ucundan diğerine kitlelerin eylemlerini birleştirmeyi, farklı çabaları koordine etmeyi, eylem için en uygun anı yakalamayı, proleteryanın genelkurmayı olmayı amaçlar. Ne var ki, eğer sınıf içindeki eşitsizliğin partinin varlığını zorunlu hale getirdiği doğru ise, bu durumda aynı eşitsizliğin partiyi etkilemesi ve partinin rehberliği sorununu son derece karmaşık hale getirmesi de kaçınılmazdır.

Bolşevik Parti sınıf içinde derin köklere sahip bir kitle partisi olduğu için, sınıf içindeki eşitsizlik doğal olarak yerel parti örgütleri üzerinde belirleyici bir role sahip olmuştu. Petrograd işçileri Geçici Hükümet ile boy ölçüşmek için sabırsızlanırlarken, ilerleyen sayfalarda göreceğimiz gibi, bu şehrin önde gelen yerel Bolşeviklerin Nisan, Haziran ve Temmuz aylarında 'aşırı sol' bir tutum takınarak Merkez Komitesi'nin çok daha soluna düşmüş olmaları, ipini koparmak istercesine öne atılmaları hiç de şaşırtıcı değildi. Bununla eşanlı olarak, diğer yerlerdeki parti liderleri, hemen hemen tüm taşra şehirlerinde Merkez Komitesi'nin peşinden sürükleniyorlardı ve çok ağırlıklı olarak partinin sağ kanadına aitlerdi.

Partinin militan bir niteliğe sahip Vyborg ve Narva bölge örgütleriyle Kiev ve Odessa'nın aşırı sağ parti örgütlerini uyum içinde bir arada tutmak nasıl mümkün olacaktı?

Vyborg Bolşevikleri daha Şubat ayında Geçici Hükümeti devirmek için çaba gösterirlerken, pek çok şehirde Bolşevikler henüz Menşeviklerden ayrılmayı bile kabul etmiyorlardı.

Ekaterinburg, Ferm, Tula, Orel, Bakü, Kolomna, Yaroslav, Kiev ve Voronej'de, Bolşevikler Mayıs ayı sonuna kadar Menşeviklerden ayrılmadılar.(21)

Minsk, Tiflis, Nijni-Novgorod, Omsk, Tomsk, Odessa, Nikolayev, Zlatoust, Kostroma, Sivastopol ve Vitebsk'te, Bolşevikler Menşeviklerden ancak Haziran'da ayrıldılar.(22) Pek çok merkezde bu ayrışma ancak Ağustos ya da Eylül aylarında yaşanabildi. (23) 351 parti örgütü, pek çok durumda Eylül sonlarına kadar birleşik Bolşevik-Menşevik örgütler olarak kaldılar.(24) Aslında, bazı yerleşim merkezlerinde Bolşevikler Menşeviklerden ancak Ekim Devrimi sonrasında ayrıldılar.

Genel olarak, Petrograd'tan uzaklaştıkça Bolşevikler arasındaki uzlaşmacı eğilimin güçlendiği söylenebilir. Bu uzlaşma tavrının en kalıcı olduğu yerler Ukrayna, Sibirya ve Orta Asya'dır. Sibirya'daki on beş şehir komitesinden sekizi Altıncı Parti Kongresi'ne (26

Temmuz-3 Ağustos) kadar, beşi ise Ekim'e ve hatta daha sonrasına kadar Menşeviklerden ayrılmadı.

Parti örgütleri arasındaki eşitsizlik yalnızca farklı şehirler arasında değil, aynı şehrin değişik fabrikaları arasında bile söz konusuydu. Nitekim, Petrograd'ta farklı fabrikalardaki Bolşeviklerin sayısı şu şekildeydi:

Putilov (2 Mart)	100	Aivaz (Eylül)	14	Metallist (Temmuz)	200-
300	Skorokhod (Eylül)	550 (25)			

Partinin üye sayısında patlama

İşi daha da güçleştiren bir başka şey, Lenin'in yerel liderleri deneyimli geniş kadrolara sahip, sorunsuz işleyen bir parti örgütüne değil, muazzam büyümenin beraberinde getirdiği bir karışıklığı yaşayan bir örgüte dayanıyor olmasıydı. Bu büyümenin boyutları hakkında bir fikre sahip olabilmek için, Şubat Devrimi'ni izleyen haftalar ve aylar içinde birkaç yerleşim merkezindeki parti üyeliğine ilişkin rakamlardaki değişikliklere göz atalım:

Mart ayı	Yedinci Konferans	Altıncı Kongre	başları	(24-29 Nisan)	(26	
Temmuz-3 Ağustos)	Petrograd	2.000	16.000	36.000	Moskova	
600	7.000	15.000	Ivanovo-Voznesensk	10	3.564	
5.440	Ekaterinoslav	400	1.500	3.500	Lugan	100
1.500	2.596	Kharkov	105	1.200	-Kiev	
200	1.900	4.000	Saratov	60	1.600	
3.000	Ekaterinburg	40	1.700	2.800	(26)	

Üyeliğin beş ay içinde 10'dan 5.440'a yükseldiği Ivanovo-Voznesensk'te, yine üye sayısının 40'tan 2.800'e yükseldiği Ekaterinburg'ta, ya da aynı rakamların sırasıyla 60 ve 3.000 olduğu Saratov'da istikrarlı bir liderliğin olması nasıl umulabilir?

Parti Merkezi'nin idari zayıflığı

Üye sayısındaki bu büyük patlamayla uğraşan parti merkezinin, sayıca az olup çoğu Menşeviklerden örgütsel olarak kopmaktan bile çekinen, yerel kadrolardan oluşan çok geniş bir alana yayılmış sayısız çoklukta şehir komitesiyle de başa çıkabilmesi çok zordu. Sekreteryaya, beş ya da altı parti işçisi kadından oluşuyordu.(27) Büroları, Petrograd'taki Bolşeviklerin genel merkezi olan Ksheshinskai Sarayı'ndaki iki oda ve bir tuvaletten oluşuyordu. Odalardan biri büro, diğeri oturma salonu olarak kullanılıyordu. Tuvalet ise parti belgelerinin saklandığı arşiv odası işlevi görüyordu. Temmuz Günleri sonrası, sekreteryaya, önemli üyelerinden biri olan Elana Stasova'nın dairesine, bundan kısa bir süre sonra da bir okula taşındı.(28)

Nisan ve Ekim ayları arasında, sekreteryanın başında, şaşılacak bir enerji ve örgütlenme yeteneğine sahip olan, Sibirya'da uzun yıllar hapiste ve sürgünde yaşamış, bolşevizmin doğuşundan itibaren bir Bolşevik olan İakov Mikhailovich Sverdlov bulunuyordu. Troçki, Sverdlov'la ilgili olarak şunları yazıyor:

["Sverdlov öylesine küçük ve çelimsizdi ki, gören onun hasta olduğu sanısına kapılırdı; ama kendisine otorite sahibi, güçlü bir insan olduğu izlenimi veren bir havası da vardı. Oturumları tartışma sırasında hiç sesini yükseltmeden, konuşmacıların sözünü kesmeden sakın bir havada yönetirdi; iyi yağlanmış bir motor gibi düzenli, istikrarlı çalışırdı. Başarısının sırrı onun toplantıları yönetmedeki becerisinde değil, orada bulunan herkesi çok iyi tanımasında, kimin neyi niçin söylediğini çok iyi kavramasındaydı. Her konferans öncesi delegelerle tek tek konuşur, onlara sorular sorar, kimi zaman onlara kısa açıklamalarda bulunurdu. Böylece, daha konferansı açmadan önce, tartışmanın hangi yönde gelişeceği konusunda az çok net bir fikre sahip olurdu. Ama bu tür ön sohbetlere girmiş olmasa bile, şu ya da bu parti işçisinin her bir sorun karşısında ne türden bir tepki gösterebileceğini herkesten iyi bilirdi. O dönemin koşulları dikkate alınırca, Sverdlov'un siyasi kişiliğini çok yakından tanıdığı yoldaş sayısının çok büyük olduğunu söylemek mümkün. Sanki doğuştan örgütçü ve planlamacıydı. Her siyasi soruna, ilkin o sorunun parti örgütü açısından anlamını düşünerek bakardı: Belli bazı insanların ve grupların o sorun karşısında ne türden bir tutum alacaklarını, parti örgütü içindeki cepheleşmenin nasıl biçimleneceğini, parti ile parti dışındaki kitle arasındaki ilişkinin bundan nasıl etkileneceğini hemen görürdü. Deyim yerindeyse, cebirsel formülleri otomatik bir hızla hemen aritmetik gerçekler haline dönüştürürdü. Önemli siyasi sloganların devrimci gerçeklik açısından değeri tartma becerisine sahip bir insandı."(29)]

Sverdlov, Merkez Komitesi'nin çalışmasında 'kırtasiyeciliğe, bürokrasiye hayır' anlayışına çok uygun düşüyordu.

["Yeraltından henüz çıkmış Merkez Komitesi, gerek örgütsel gerekse yönetsel açıdan, son yılların güçlü, her şeyi kapsayan büro faaliyetinin çok uzağındaydı. Merkez Komitesi'nin araç gerecinin önemli bir kısmı Sverdlov'un yan cebinde taşıdığı birkaç parça kağıttan ibaretti."(30)]

Merkezin mali kaynakları son derece sınırlıydı. 2 Aralık 1916 ile 1 Şubat 1917 arasında Rus Bürosu'nun geliri yalnızca 1.117 ruble, 50 kopekti(31) Şubat Devrimi patlak verdiğinde, Rus Bürosu'nun elinde sadece 100 ruble vardı.(32) O sıralar bir ruble iki İngiliz şlingine eşitti. O günden bu yana geçen zaman içindeki enflasyon oranı dikkate alınır, 1917 yılında bir rublenin satın alma gücünün bir İngiliz sterlinin bugünkü alım gücüne karşılık düştüğü varsayılabilir. Dolayısıyla, 1917'de Bolşeviklerin genel merkezinin elinde yalnızca 100 sterlin olduğunu söyleyebiliriz.

Bunu izleyen aylar içinde parti büyük sıkıntılar yaşamaya devam etti. Sekreteryaya, taşradaki yerleşim merkezlerinden yapılan mali katkıları toplamakla sorumluydu. Sekreteryanın yazışmalarında,(33) yaz sonuna ve sonbahar başlarına gelinceye kadar mali sorunlara ilişkin yazışmalara pek rastlanmaz, ancak, sonbaharla birlikte mali kaynakları artırma konusunda ciddi girişimler başlar ve her yerel örgütün düzenli gelirinin yüzde 10'unun ve özel kampanyalar sırasında toplanan paranın yüzde 40'ının merkeze ulaştırılmasını sağlamaya çalışılır; bununla birlikte, genel merkezin yerel örgütlerden çok az para temin edebildiğini gösteren pek çok kanıt vardır. Örneğin, Stasova, sekreteryaya adına kaleme aldığı ve 333 yerel komiteye gönderdiği 27 Eylül tarihli mektubunda, aidat olarak gelirinin yüzde 10'unu merkeze gönderen komite sayısının yalnızca 24 olduğundan yakınır. Nisan Konferansı'ndan sonra gelen toplam para sözü dahi edilemeyecek kadar küçüktür. Örneğin Reval Komitesi Temmuz ve Ağustos ayları için 1.068, Moskova Komitesi Mayıs, Haziran ve Temmuz ayları için 574.56, Tiflis Komitesi 50, vb. ödemiştir. Yerel komiteler tarafından yapılan ödemelerin toplamı yalnızca 3.643,7'dir: 'Gördüğünüz gibi yoldaşlar, ödenen miktar öylesine küçük ki, bunu gören birisi Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nin yalnızca birkaç yüz üyesi olduğu sanısına kapılır.'(34)

İşçiler ve askerler arasında bağış olarak toplanan para miktarı, aidat olarak toplanan paralarla karşılaştırıldığında, bir hayli büyüktür. Örneğin, Pravda, 13 Nisan'da, kuracağı yeni bir basımevi için yardım çağrısında bulundu. 22 Nisan'a gelindiğinde gönderilen paraların toplam miktarı 75.334,45 rubleyi bulmuştu(35) ve Altıncı Kongre'nin toplandığı güne kadar işçilerin ve askerlerin gazeteye yaptıkları yardım 140.000 rubleye ulaşmıştı.(36) İşçiler için standart katkı bir günlük yevmiye idi. Bunun yanısıra, işçiler, askerlere dağıtmak üzere yayın satın almak için aralarında para toplarlardı. Örneğin, Petrograd'taki Novyi Lessner fabrikası işçileri yalnızca bu amaçla 19 Mayıs'ta 33.781 ruble toplamışlardı.(37)

Moskova'daki Provodnik fabrikası ise, aynı amaçla 27 Mayıs'ta 4.545,11 ruble topladı.(38) Parti sekreteryanının çeşitli parti organlarına ve parti yayınlarına büyük miktarlarda paralar aktarabilmesi mümkün kılan şey bu bağışlar olmuştur. Örneğin, Bakinski rabochii 30 Mayıs ile 7 Haziran arasında 2.116 ruble yardım aldı; 27 Haziran ile 18 Eylül günleri arasında kalan zaman içinde partinin Minsk Komitesi ile Kuzeybatı Komitesi'ne 2.700 ruble verildi; 17 Mayıs'ta Okopnoi pravda (ordu gazetesi) 1.000 ruble yardım gördü; Ekaterinburg Komitesi'ne 6 Eylül'de 600 ruble gönderildi; 30 Mayıs'ta Petrograd Komitesi'nin Leh gazetesi Tribuna 1.500 ruble aldı.(39) Bütün bunlara karşın, Bolşevik Parti 1917 yılı boyunca sürekli mali sıkıntı içinde kaldı.

Ekim Devrimi'nden yirmi gün önce, Merkez Komitesi tutanaklarında şunlar okunuyordu: ["1.Sverdlov, Petrograd Bölge Komitesi'nin taşrada faaliyete geçebilmek için merkezden 2.500-3.000 ruble kadar mali yardım ricasında bulunduğunu bildiriyor.

Talep müzakere edildikten sonra, Sverdlov'un geri döneceği beklentisiyle buraya 1.000 ruble gönderilmesi önerisi benimseniyor.2. Sverdlov, partinin Askeri Örgüt'ünün güneybatı cephesinde bir bölge bürosunun oluşturulduğunu, söz konusu büronun bir gazete yayınlatabilmek için merkezden birkaç bin ruble istediğini bildiriyor.

Adı geçen büroya 2 bin ruble ile 3 bin ruble arasında bir miktarın gönderilmesine karar veriliyor."(40)]

Petrograd örgütüne düşen ise yalnızca bin ruble idi!

Parti sekreteriyasının sorunu mali sıkıntılarla da bitmiyordu; elde bulunan insan gücü de sınırlıydı; öyle ki, yerel komitelerle mektuplaşmayı yürütmekte bile güçlük çekiliyordu. Mart ile Ekim ayları arasında, sekreterya yerel komitelere 1.740 adet mektup gönderdi; bunlardan 1.000'i Mart ile Ağustos arasında (ay başına ortalama 165 mektup), 740'ı ise Eylül ve Ekim'de (ay başına ortalama 370) gönderildi. Ekim Devrimi'nin öngününde şehir komitelerinin sayısının 288'e ulaşmış olduğu düşünülürse,(41) bu rakamların çok da büyük olmadığı görülür -her şehir komitesine bir ay için düşen mektup sayısı 1'den azdı!

Mektupların yanısıra, sekreterya kimi zaman telgraf da yollardı: Mart'ta 34, Nisan'da 12, Mayıs'ta 14, Haziran'da 46, Temmuz'da 28, Ağustos'ta 7, Eylül'de 66, Ekim'de 75 örgüte telgraf çekildi.(42) Sekreterya yerel örgütlerden ziyarete gelen heyetlerle de görüşürdü: Nisan'da (Yedinci Kongre delegeleri hariç) 17, Mayıs'ta 130 (bunlara sürgünden dönen ve yerel örgütlere sevk edilen Bolşevikler de dahildir), Haziran ve Temmuz'da 30, Ağustos'ta 86, Eylül'de 37, Ekim'de ise 100 heyet üyesi ile görüşüldü.(43)

Yerel komitelerden sekreterya gelen mektuplarda en çok yakınılan sorunlardan biri, merkezin yeterince konuşmacı ve seminerci sağlayamaması idi.(44) Helsingfors örgütünün şu yakınması, deneyimli kadro sıkıntısının ne boyutlarda olduğunu çarpıcı biçimde ortaya koyar: Parti üye sayısının 4.500-4.600 dolayında olduğu adı geçen bölge örgütünde yalnızca 3 tane deneyimli üye vardı; bunlardan birisi gazetenin çıkarılması işini üstlenmişti, ikincisi bir ajitator, diğeri ise bir seminerci idi.(45)

Merkez Komitesi'nin kendisiyle ilgilenmediği yakınması taşradaki yerel komiteler arasında çok yaygındı; yerel komiteler, Rusya'nın diğer bölgelerindeki faaliyet göze çarpmadığı için, Merkez Komitesi'ni 'Petrograd Komitesi'nden ibaret' olmakla suçluyorlardı. Altıncı Kongre sırasında bu yakınmalar doruğa çıktı. Örneğin, P. N. Milonov (Samara'dan) şunları söylüyordu: 'Merkez Komitesi, partinin bütününün öncü organı olarak, kendisinin yönlendirimini bekleyen çeşitli yerel örgütlerin faaliyetlerini yönlendirmelidir. Ne var ki, sözüm ona bütün partinin öncü organı olan Merkez Komitesi yalnızca Petrograd'taki koşulları dikate alıyor.'(46)

Moskova'dan MK üyesi V. P. Nogin şunları söyledi: 'Tüm parti örgütlerinin ve özellikle de MK'nın faaliyetlerinde pek çok hata ve yanlışların olduğunu itiraf etmeliyiz. Her şeyden önce, herkesin önünde açıkça itiraf etmeliyiz ki, MK zamanının büyük bir bölümünü Petrograd'taki işlere ayırıyor.'(47)

Orta Sibirya'dan gelen delege B. Z. Şumiatski: 'Bize öyle geliyor ki, MK Petrograd örgütünün bir alt birimi gibi hareket ediyor'.(48)

I. T. Smilga, Pravda'nın ulusal ölçekte bir gazete olmayıp yalnızca Petrograd'ın bir yayın organı olduğu yolundaki yakınmaların giderek arttığını söyledi.(49)

Sverdlov, bunlara karşılık olarak, delegelerin bu tavrını sert bir dille kınadı; şikayetleri dile getirenlere yakınmalarının ne olduğu sorusu sorulduğunda, bunların şimdiye kadar ne Lenin, ne de Zinovyev'in kendi köylerine gelip bir konuşma yapmamış olduğunu söylediklerini, bunun ise Merkez Komitesi'nin ne büyük bir talepler yükü altında olduğunu kavranmamış olduğunu gösterdiğini söyledi.(50)

Stalin, dile getirilen yakınmalarla ilgili olarak, 'Merkez Komitesi'nin taşra örgütleriyle bağlar geliştirmemiş' olduğunu ve 'faaliyetlerini esas olarak Petrograd'la sınırladığını' söyledi:

["Taşradaki örgütlerden gelen yalıtılmışlık yakınmalarının temelsiz olduğu söylenemez. Bununla birlikte, bütün bir taşrayı kapsayabilmek de gerçekten olanaksız. Merkez Komitesi'nin aslında bir Petrograd Komitesi haline gelmiş olduğu şikayeti bir dereceye kadar haklılık payı taşıyor. Bu bir gerçek. Ne var ki, Rus siyasetinin şekillendiği yer de burası, Petrograd. Ne yapalım ki devrimin yönlendirici güçlerinin yerleştiği yer burası. Merkez Komitesi aygıtı... hiç kuşkusuz zayıf bir aygıt. Şu halde, Merkez Komitesi'nin taşra örgütlerine danışmadan hiçbir adım atmamasını istemek, onun olayların önünden değil, peşinden gitmesini istemek anlamına gelir. Böyle bir durumda da, Merkez Komitesi artık Merkez Komitesi olmaktan çıkar."(51)]

Merkez Komitesi tutanakları, genel olarak, taşradan gelen Bolşeviklerin ithamlarının haklılığını gösterir. Tutanaklarda, Petrograd dışında kalan yerlerin sorunlarına ilişkin çok az değiniye rastlanılır. Bunlara yer verildiğinde bile, durum, taşra örgütleriyle ilgilenilmediği

suçlamasını dolaylı olarak doğrular niteliktedir. Nitekim, 31 Ağustos tarihli tutanaklarda şunlar okunur:

["Şu ana kadar Merkez Komitesi'nin faaliyetlerinin tamamen teknik nedenlerden ötürü esas olarak Petersburg'ta yoğunlaşmış olması nedeniyle, MK'nın çalışmasının tüm Rusya'yı kapsayacak şekilde genişletmesi gerektiğine işaret edildi. Bunun ilerlemesine yardımcı olmak için gezici ekipler oluşturulmalıdır; bu, dayanışmanın son derece zayıf olduğu kuzey-batı ve güney bölgeleri ile Volga bölesinin örgütlenebilmesi açısından özellikle gereklidir."(52)]

Tutanaklar yayına hazırlayanlar (tutanaklar 1958 yılında yayınlandı) şunu eklemişlerdir: 'Gezici MK temsilcisi grupların varlığına işaret eden herhangi bir belge bulunmamıştır.'(53) Merkezi olarak bütünleşmiş gerçek bir parti örgütünün eksikliği, Ekim Ayaklanması hazırlıklarında kendisini çarpıcı bir biçimde gösterir:

["Pek çok yerel komite, Petrograd'ta hazırlığı yapılan ayaklanmadan yeterince haberdar değildi; dolayısıyla, bunlar, kendi bölgelerinde benzer faaliyetleri yürütmeye hazır değildiler. Moskova Bölge Bürosu ile sıkı ilişki içinde bulunan merkezi sanayi bölgesinde bile aygıt son derece kötü işliyordu. 15-16 Ekim'de, büro üyelerinden biri Ivanovo'daki bir Sovyetler kongresinde yaptığı konuşmada 'ayaklanma için bir rota kararlaştırmak' gerektiğini söyledi ve bu konuda uygun bir karar alınmasını sağladı; ne var ki, yerel komite üyelerinden F. Samoilov, kendisinin ve arkadaşlarının merkezin direktiflerini görmek istediklerini, bu nedenle de gazeteyi beklediklerini söyledi. Yakınlardaki Kineşma'daki yerel Sovyetin Bolşevik başkanı, Ekim ayı başlarında bir devrim planlandığı haberini verdi ve bunun üzerine hemen bir revkom (devrimci komite) seçildi; 'ancak, itiraf etmek gerekir ki, bu komite pratik olarak kayda değer bir şey yapmadı', komite dikkatini daha çok barışçıl türden faaliyetler üzerinde yoğunlaştırdı. Voronej'deki bir komite üyesi 'parti merkezlerimizden hiçbir bilgi almadık... bütünüyle karanlığa terk edilmiş durumdayız' diye yakınıyordu; oysa, aynı yerdeki yerel sosyalist devrimciler başkentte olan bitenlerden oldukça haberdar durumdaydılar. Yine sözünü esirgmeden konuşan Saratov'dan Antonov şunları söyledi: 'Yaklaşan olayları yakından takip eden parti komitemiz, sabırsızlık içinde Merkez Komitesi tarafından iletileceği sözü verilmiş rehber direktifleri bekledi. Ama nafile! Hiçbir haber alamadık.' Aynı öfkeli yakınma Kazan'da da işitildi: 'Hiçbir direktif almadık ve kendi yazgımıza terk edildik...'

Kuşkusuz, kendiliğinden insiyatiflerle koordinasyonun sağlanabileceği umulabilir, gelişmeler hakkındaki bilgilerin partidışı kanallar aracılığıyla her yere yayılacağı beklenebilirdi. Ne var ki, gelen bilgilerden edinilen izlenim oydu ki, taşra örgütleri kendihallerine bırakılmışlardı ve 'ayaklanma için örgütsel hazırlığın' yapıldığı yerlerde, ayaklanma olacağı haberi şaşırtıcı denebilecek ölçüde rastlantısal yollardan edinilmişti. Çoğu durumda, taşra örgütlerini harekete geçiren şey, daha böyle bir şey olmadığı halde Bolşeviklerin iki başkentte de ayaklanmaya başlamış oldukları söylentisiydi."(54)]

Partinin merkezi idare yeteneğini daha da güçsüz kılan bir diğer şey, yerellerin bölgesel örgütler kurulması fikrine karşı gösterdikleri ciddi dirençti. Nisan'da, ülkenin güney-batısında, yedi taşra şehrini içine alan, sekreter olarak başında radikal devrimci Evgeniia Bosh'un bulunduğu bir bölge komitesi oluşturuldu. Ne var ki, Kiev Parti Komitesi üyeleri olup her ikisi de bolşevizmin sağ kanadından gelen Iurii ile Leonid Piatakov bu komitenin varlığına karşı çıktılar. Kievlilerin bu muhalefeti, diğer önde gelen Ukrayna şehirleri olan Odessa, Nikolayev ve Ekaterinoslav'daki komiteler tarafından da desteklendi.

Aşağı Volga bölgesinde, V. P. Antonov Saratovski liderliğindeki Saratov Komitesi ile Kuibişev liderliğindeki Samara Komitesi arasındaki rekabet yüzünden bir bölge komitesi oluşturulamadı. Moskova'da, Sağ kanat Bolşevikler Nogin ve Rikov'un liderliğindeki Moskova Şehir Komitesi ile, Bölge Bürosu'nu kendi kontrolleri altında tutan bir grup sol Bolşevik -Buharin, Ossinski, Vladimir Simirnov, Lomov- arasında çekişme vardı.(55) Sonuç olarak, Lenin'in merkezi parti anlayışı ile Bolşeviklerin 1917'deki fiili durumu arasında dağlar kadar fark vardı!

Aslında, Merkez Komitesi tutanakları ile Petersburg Komitesi tutanakları karşılaştırıldığında, ayrıca sekreteryanın yaptığı yazışmalar ve çeşitli yerellerdeki Bolşevik militanların anıları okunduğunda, şu çıkarsamaya ulaşmak neredeyse kaçınılmaz hale geliyor: Parti örgütü, idari olarak, alt düzeylerde üst kademedede olduğundan çok daha iyi işliyordu.

Merkez Komitesi'nin şekilcilikten uzak olması

Stalinizmin bolşevizm hakkında yarattığı efsanelere bakılırsa, Merkez Komitesi'nin işleyişinde kırtasiyecilik ve bürokrasi çok gelişkindi. Oysa, gerçeğin bunla hiçbir ilintisi yoktur.

Her şeyden önce, Merkez Komitesi toplantılarına katılım, bu organın bürokratik bir resmiyetin ne denli uzağında olduğunu gösterir. Altıncı Kongre Merkez Komitesi'ne 21 üye seçmişti. Oysa, tutanaklar, çeşitli oturumlarda oturuma katılımın 6 ile 16 arasında değiştiğini gösterir; yani her bir oturuma ortalama 10 üye katılmıştır.(56) Ayaklanma kararının alındığı tarihi önemdeki 10 Ekim tarihli oturumda ise yalnızca 11 üye vardı!(57)

Merkez Komitesi, alındıktan hemen sonra üyelerin kendisi tarafından unutulmuş kararlar da almıştır. Bununla ilgili birkaç örnek vermek gerekirse; Merkez Komitesi'nin 10 Ekim tarihli oturumunun tutanakları şöyledir:

["Yoldaş Dzerzhinsky, MK üyeleri arasından önümüzdeki günlerde siyasi liderliği sağlayacak bir Siyasi Büro oluşturulmasını önerir.

Bir süre görüş alışverişinde bulunulduktan sonra, bu öneri kabul edilir ve 7 kişiden oluşan bir Siyasi Büro oluşturulur...: Lenin, Zinovyev, Kamanev, Troçki, Stalin, Sokolnikov, Bubnov."(58)]

Ne var ki, görevi ayaklanmaya siyasi olarak önderlik etmek olan bu Siyasi Büro bir kez bile toplanmamış, yoldaşlar aldıkları bu kararı unutmuşlardır!

Yine, 16 Ekim tarihli tutanaklarda şunlar yazılıdır:

["MK, aşağıdaki isimlerden oluşan bir Devrimci Askeri Merkez oluşturur: Sverdlov, Stalin, Bubnov, Uritski ve Dzerzhinsky. Bu merkez Sovyet Devrimci Komitesi'nin içinde yer alır."(59)]

Bu 'merkez' de hiç toplanmamıştır.

["Sverdlov... 16 Ekim kararından önce yapmış olduğu gibi, bu karar sonrasında da Sovyet Devrimci Komitesi'nin başkanı ile yakın ilişki içinde kaldı. Bu 'merkez'in diğer üç üyesi, Uritski, Dzerzhinsky ve Bubnov, sanki 16 Ekim kararı hiç alınmamış gibi, sonradan 24 Ekim'e kadar teker teker Devrimci Askeri Komite'ye dahil edildiler. Stalin'e gelince...; Petrograd Sovyeti Yürütme Komitesi ile Devrimci Askeri Komite'ye katılmamak konusundaki inadını sürdürdü ve komitenin bir tek oturumuna bile katılmadı."(60)]
16 Ekim'den sonra sözünü ettiğimiz bu merkezin adı MK tutanaklarında bir kere dahi geçmez.

Parti üyeliği hakkında açıklamalarda bulunurken Sverdlov'un ayrıntıları hiç önemsemediği görülür. Nitekim, 16 Ekim tarihli oturumda üye sayısı hakkında bilgi verirken, üye sayısının 400.000'in altında olmadığını söylemiştir.(61) Bu rakam büyük bir abartma olsa gerekir, çünkü, Sverdlov, Ağustos 1917'de üye sayısının yalnızca 240.000 olduğunu söylüyordu(62); 1918 ilkbaharında, Yedinci Parti Kongresi'nde üye sayısının 300.000'e çıkmış olduğunu bildiren yine Sverdlov'du.(63)

İşin aslında, şekilciliğin bu denli uzağında olma, partinin bir devrimci organ olarak etkin biçimde işleyebilmesi açısından yaşamsal bir öneme sahipti. ("Aşırı şekilci bir parti yapısı, devrimci hareketin iki temel özelliğiyle açık bir biçimde çelişir: (1) devrimci örgütün çeşitli kısımları arasındaki bilinç, militanlık ve kararlılık düzeylerinin eşitsizliği; (2) mücadelenin belli bir aşamasında, daha önceki aşamalarda olumlu bir öncü rol oynayan üyelerin diğerlerinin gerisinde kalabileceği gerçeği."(64)]

Her şeyden önce, Bolşevik Parti'nin 1917'deki durumu, devrimci bir partinin devrim için hemen ve hazır biçimde üretilmediği gerçeğine işaret eder. Böyle bir parti, Minerva'nın Zeus'un başından çıkması gibi bir anda doğmaz. Devrimci mücadele süreci içinde, özellikle de bizzat devrimin içinde yoğrulur ve dönüşüme uğrar. Marks'ın, 'Feuerbach Üzerine Tezler'de söylediği gibi, 'koşulların değişmesine ve eğitime ilişkin materyalist doktrin, koşulların insan tarafından değiştirildiğini ve bizzat eğitimcinin de eğitilmesi gerektiğini unuttur'. Bolşeviklerin 1917'de içinde buldukları durumun Lenin'in merkezileşmiş parti anlayışından uzak olduğu doğrudur. Ne var ki, parti bir gerçeklik olarak mevcuttu. Şubat 1917'de 240.000 üyeye sahipti. Bolşevizmin fikirleri ayakları havada düşünceler değil, yılları bulan mücadele içinde doğmuş binlerce ve binlerce proleter kadro arasında temsil

edilen düşüncelerdi. Bolşevizme fikirlerini günü geldiğinde yaşama geçirme ve başarılı bir devrime önderlik etme kapasitesini kazandıran da buydu.

Bolşevizmin kadroları

Bir başka yerde yazdığım bir şeyi burada aktarmak gerekirse;

["İstikrarsızlığı teşvik eden bütün faktörlere rağmen, partinin sahip olduğu erejiyle birlikte varlığını sürdürebilmiş olması, onun, sınıf içindeki derin kökleri olan gerçek bir kitlesel işçi partisi olmasının sonucuydu. Kuşkusuz bütün büyüklükler görelidir. 22 gubernia ile oblastı içine alan 1922 tarihli bir Bolşevik Parti anketi, 1905 öncesi partiye katılmış üye sayısının 1.085 olduğunu gösteriyordu.(65)

Kaba bir tahminde bulunularak, anket dışında kalan bölgelerle birlikte toplam üye sayısının bu rakamın yaklaşık iki katı olduğu söylenebilir. Devrim ve iç savaş sırasında pek çok parti üyesinin yaşamını yitirmiş olduğu da dikkate alındığında, 1905 ile 1922 yılları arasında parti üyeliğinde dikkate değer bir sürekliliğin olduğu görülür. İşte partiye istikar kazandıran kadrolar bu üyelerden oluşuyordu. Sanayi proleteryası yalnızca iki buçuk milyon dolayında olan bir ülkede yaşadışı koşullarda faaliyet yürüten bir parti için, yıllarca ayakta kalmasını bilmiş birkaç bin üyeli bir kadro örgütü olabilmek gerçekten önemli bir başarıydı."(66)]

Partinin açık bir biçimde ortaya çıkmasından ve sürgündeki üyelerinin geri dönüp partiye katılmasından önce, Ocak 1917'de, partinin üyeliği konusundaki resmi tahmin

23.600'dür.(67) Bu, devrim aylarındaki dönem boyunca büyümek, Nisan'da 79.204 olan üye sayısını Temmuz'da 240.000'e çıkarmak için yeterli bir temel idi.

Kompozisyon açısından, parti tam bir proleter niteliğe sahipti. Aşağıdaki tabloda da görülebileceği gibi, parti kongrelerine katılan işçilerin sayısında istikrarlı bir artış vardı:

Kongre Delegelerinin Toplumsal Kompozisyonu

Kongreler	İşçiler	Köylüler	Beyaz yakalılar	BilinmeyenII (1903)	3 (%5.9)	0
40 (%78.4)	8 (%15.7)	III (1905)	1 (%3.3)	0	28 (%93.4)	1 (%3.3)
(1906)	36 (%24.8)	1 (%0.8)	108 (%74.4)	0V (1907)	116 (%34.5)	2 (%0.6)
218 (%64.9)	0VI (1917)	70 (%40.9)	0	101 (%59.1)	0 (68)	

İşçiler parti üyeleri arasında önemli bir yere sahipti. Ocak 1917'de partinin toplumsal kompozisyonu şu şekildeydi:

İşçiler	Köylüler	Beyaz yakalılar	Diğerleri	ToplamSayı	14.200	1.800
6.100	1.500	23.600	Yüzde 60.2	7.6	25.8	6.4
						100(69)

Elimizde Şubat Devrimi sonrasında parti üyeliği kompozisyonundaki değişimleri izlemeyi olanaklı kılacak veriler bulunmuyor; ancak, anılan dönemde partiye katılan yeni üyelerin ezici çoğunluğunun işçiler ve askerler olduğuna hiç kuşku yok. Tek tek bölgeler için yayınlanmış rakamlar, partinin bütünüyle proleter karakterde olduğunu gösteriyor. Nitekim, 13 Ağustos'ta 3.182 üyesi olan Raval'da, üyelerin 2.926'sı işçi, 209'u asker ve 47'si aydın idi.(70)

Altıncı Kongre'de delegelere dağıtılan formlarda yerel parti çalışmasında aydınların, öğretmenlerin ve öğrencilerin rolünün ne olduğuna ilişkin verilen yanıtlar birbirine çok yakındı: Kronştad: 'yerel öğrenciler ve öğretmenler yerel faaliyete katılmıyorlar'; Finlandiya: 'Aydınlar (ve yanısıra memurlar) yok'; Moskova: 'Yeni aydın güçler hemen hemen mevcut değil'; Ivanovo-Vorenezh: 'Yerel bir aydınlar grubu yok'; Kuznetsov: 'Aydın yok'; Riga: 'Hemen hiç aydın yok' vb.(71)

Troçki'nin özetlediği gibi:

["Aydınlar Bolşevik Parti'ye hemen hiç katılmadılar. 1905 Devrimi'nde şu veya bu şekilde yer almış, o dönemin öğrencilerinin bir kısmını da içine alan ve 'eski Bolşevikler' dile anılan geniş bir katmana mensup kişiler, aradan geçen zaman içinde olağanüstü başarılı mühendisler, doktorlar, devlet yöneticileri durumuna gelmişlerdi ve şimdi partiye karşı düşmanca bir tutum içindeydiler.* Petrograd'ta bile gazeteci, konuşmacı, ajitator sıkıntısı yaşıyordu; taşradaki örgütler ise bu tür insanlardan tamamen yoksun durumlardı. 'Kitlelere Bolşeviklerin ne istediğini anlatacak ne liderler, ne de siyasi olarak okumuş

yazmış insanlar var!' yakınması dört bir yanda, özellikle de cephede sık sık işitiliyordu."(72)]

Lenin, partisinin ağırlıklı olarak genç insanlardan oluşmasından memnundu -enerjiyle ve gerçek devrimci coşkuyla dolu olanlar gençlerdi.(74) 27 Şubat'ta Inessa Armand'a şunları yazıyordu: 'Üzerinde çalışmayı hak edenler yalnızca gençler!'(75) 1917'de, parti üyelerinin yaş ortalaması daha önce olmadığı kadar gençti. Altıncı Kongre'de delegelerin yaşları şu şekildeydi:

Yaş	Delege sayısı	18-19	5	20-24	
25	25-29	49	30-34	49	35-39
30	40-44	11	45-47	2	

Yaş ortalaması 29 idi. Minimum yaş 18, maksimum yaş ise 47 idi.(76)

Genel olarak delegeler uzun bir süreden beri Bolşevik Parti üyesiydiler:

Yıllar	Delegeler	Yıllar	Delegeler	1'den az	4	9'den az
52'den az	2	10'dan az	83'den az	8		11'den az
154'den az	14	12'den az	245'den az	15		13'den az
196'den az	6	14'den az	167'den az	4		15'den az
48'den az	4					

Ortalama üyelik zamanı 8 yıl 3 ay idi.(77)

Bu delegeler mücadele içinde nasıl yetkinleşmişlerdi? Yukarıda sözünü ettiğimiz anket formuna verilen verilen yanıtlara göre, Şubat Devrimi sırasında delegelerin yasal durumu şu şekildeydi:

Özgür	79
Cezaevinde	20
Sürgünde	41
Çalışma kampında	2
Göçmen	13
Kaçak	3
Askerde	12

Delegelerden her biri ortalama 3 ya da 4 kez tutuklanmış, ortalama 18 ay cezaevinde kalmış, 8 ay sürgüne gönderilmiş, 5 ay yarıtdışına sürülmüş, 3 ay çalışma kampı cezasına çarptırılmıştı.(78)

1905 Devrimi'nin uzun ve zor yılları, bunu izleyen yasadışılık, cezaevleri ve sürgünler boyunca parti kadroları kitlelerle içiçe yaşamış, kitlenin bir parçası olmuşlardı. Uzun ve güçlü bir savaşımı birlikte yaşamış olmak güçlü bir parti disiplini ve derin bir partiye bağlılık duygusu yaratmıştı; Şubat ile Ekim 1917 arasında kalan ayların olağanüstü güç koşullarına - parti taktiklerindeki ani değişikliklere, pek çok parti lideri ve üyesinin hatalarına- karşın partiden ayrılanların çok az sayıda oluşunun nedeni de buydu. Bolşevik Parti her şeyiyle devrimci bir parti idi.

Bolşevik Parti'yi devrimi zafere götüren öncü parti konumuna yükselten şey onun kitlesel proleter karakteri, gençliği ve yıllarca süren mücadele süreci içinde çelikleşmiş olmasıydı.

Yayın organlarının merkezi rolü

Parti merkezinin yerel komitelere yeterli sayıda konuşmacı ve semineri gönderemiyor olması, bunlar arasında sistematik bir haberleşmenin sağlanamıyor oluşu, yerel komitelerin siyaset ve taktiklerini kendi başlarına ve kestirebildikleri ölçüde tayin etmiş olduklarını söylemek anlamına gelmiyor. Aksine, yerel komitelere rehberlik konusunda merkezi rol partinin yayın organları tarafından yerine getiriliyordu.

Temmuz başlarında, Bolşevik Parti tarafından yayınlanan gazetelerin sayısı 41 idi; bunlardan 27'si Rusça, geriye kalanları ise çeşitli azınlık dillerinde (5'i Latviya, 2'si Litvanya, 2'si Ermeni, 2'si Estonya, 1'i Lehçe, 1'i Gürcü, 1'i Azeri) yayınlanıyordu. Bunlardan 17'si günlük çıkıyor (14'ü Rusça), 8'i haftada üç, 5'i haftada iki, 7'si haftada bir, 3'ü iki haftada bir, 1'i de ayda bir yayınlanıyordu. Bütün bu gazetelerin günlük tirajı toplamı 320.000 dolayındaydı.

Bunların yarısından çoğu Petrograd'ta çıkıyordu (Pravda günde 90.000, Soldatskaya pravda günde 50.000).(79)

Bolşevik yayınların toplam dağıtımının partinin üye sayısından yalnızca üçte bir oranında fazla olduğu düşünülürse, bu gazetelerin temel işlevinin ilkin parti üyelerini örgütlemek ve yönlendirmek olduğu daha iyi anlaşılır; ikinci olarak, partinin 'periferi' olarak adlandırılan çevre ilişkileri bu gazeteler aracılığıyla parti hakkında bilgi sahibi oluyor ve partiye yöneliyordu.

Bu yayınların dağıtımının üye sayısının çok üzerinde olmaması Rus sanayi proleteriyasının okuma yazma bilmezliği ile açıklanamaz; bunun nedeni, bunların ezici çoğunluğunun okuma yazma bilen işçiler olmasıdır. Sanayi işçileri arasında okuma yazma oranı (1918'de) erkekler için 80.3, kadınlar için 48.2 idi; genel olarak nüfusun yaşı 16 ile 50 arasında kalan kısmında ise aynı oran (1920'de) erkekler için 53.73 ve kadınlar için 36 idi.(80)

Bolşevik yayınların serbesti ve yasallık koşulları altındaki dağıtımı ile savaş öncesinin - baskının doruğa eriştiği- en güç koşullarındaki dağıtımını karşılaştırmak bir hayli ilginç bulgulara işaret eder. Az önce belirttiğimiz gibi, Pravda'nın günlük tirajı Temmuz 1917'de 90.000 iken, 1914 yılı Ocak-Şubat aylarında ortalama tirajı yalnızca 25.000 idi.(81)

Dolayısıyla, arada geçen zaman içinde Bolşevik Parti'nin üye sayısı on kez artmışken, gazetenin tirajı üç buçuk kat artmıştır.

Yayın organları parti komitelerini ve parti üyelerini yönlendirmede de merkezi bir öneme sahip olmuştu. Pravda'nın her gün -örneğin- Minsk'e 600, Lugansk'a 200, Odessa'ya 200 kopya yollandığı düşünülürse, Pravda'nın ulaşmadığı şehir komitesinin kalmamış olduğu varsayılabilir.(82)

Devrimin zaferi için çelikleşen Bolşevik Parti

Devrimci sosyalizmin fikirleri ayakları havada fikirler değil, uzun mücadele yılları içinde gerek mücadeleye olan sadakat, gerekse en yüksek düzeyde taktik esnekliği gösterebilme yeteneği açısından eğitilmiş ve sınanmış kadın ve erkeklerden kurulu mükemmel bir beden tarafından içselleştirilmiş fikirlerdi. Ekim Devrimi'nden birkaç yıl kadar sonra, Lenin haklı olarak şunları yazıyordu:

["Bolşevizm... deneyim zenginliği açısından dünyanın hiçbir yerinde görülmemiş on beş yıllık (1903-1917) bir pratikten geçmiştir. Bu on beş yıl süresince, hiçbir ülke hareketin farklı biçimlerinin -yasal ve yasadışı, barışçıl ve fırtınalı, yeraltı faaliyeti ve açık faaliyet, yerel çevreler ve kitle hareketleri, parlamenter biçimler ve terörist biçimler- böylesine hızlı ve çeşitlenmiş bir ardışıklığını yaşamamış, hatta böyle bir deneyimin yakınından bile geçmemiştir. Modern toplumun bütün sınıflarının mücadelesi, başka hiçbir ülkede böylesine kısa bir zaman dilmi içinde, böylesine zengin ve renkli biçimler altında, böylesine değişik mücadele yöntemleri içinde yaşanmamıştır; bu özelliklerini Rusya'nın geriliğine ve çarlık rejiminin boyunduruğunun acımasızlığına borçlu olan bu mücadele, olağanüstü bir hızla olgunlaşmış, Amerika ve Avrupa'nın siyasi deneyimine uygun 'son söz'ü heyecanla ve başarıyla özümsemiştir."(83)]

Parti içindeki disiplinin düzeyi son derece yüksekti. Bu disiplin, şu ya da bu düzenin rastlantısal, mekanik ya da yapay bir ürünü değil, mücadelenin beraberinde getirdiği bir sonuçtu:

["Bolşevizmin proleteryanın zaferinin gerektirdiği çelik disiplini en güç koşullar altında inşa etme yeteneğini göstermiş olması, ancak onun varlığının bütün bir dönemini kapsayan süreçteki pratiği ile tam olarak açıklanabilir.

Burada sorulması gereken ilk sorular şunlardır: Proleteryanın devrimci partisinin disiplini nasıl korunabilir? Bu disiplin nasıl sınanır? Nasıl pekiştirilir? Yanıt: ilk olarak, proleteryanın öncüsünün sınıf bilinci ve onun devrime adanmışlığı, azim, özveri ve kahramanlığı ile. İkinci olarak, emekçi halkın en geniş yığınlarıyla -özellikle proleterya ile, fakat ayrıca emekçi sınıfın proleter olmayan kitleleriyle- ilişki kurma, yakın ilişkileri sürdürme ve -deyim yerindeyse- belli bir düzeyde onların içinde erime sayesinde. Üçüncü olarak, bu öncü tarafından uygulanan siyasi liderliğin doğruluğu ile, bu öncünün yığınlar sunduğu ve yığınların kendi deneyimleri aracılığıyla doğruluğunu gördükleri yerinde siyasi strateji ve taktiklerle. Bu koşullar olmaksızın, burjuvaziyi devirmek ve tüm toplumu dönüştürmek misyonunu üstlenmiş, öncü sınıfın partisi olma kapasitesine gerçekten sahip

olan devrimci bir parti içinde disiplinin sağlanması mümkün olamaz. Bu koşullar olmaksızın, disiplinin kurulmasına yönelik tüm girişimler kaçınılmaz olarak başarısız kalır ve içi boş bir gevezelik ve soytarılıkla sonuçlanır. Öte yandan, bu koşulların bir anda doğması beklenemez. Bunlar, ancak uzun, nice güçlüklerin yaşandığı deneyimler sonucu yaratılabilirler.(84)

Bolşevik Parti büyük bir taktik ve strateji okuluydu. Bir başka yerde yazdığım gibi: ["Sınıf mücadelesinin tarihsel gelişiminin genel çizgilerinin net, bilimsel bir biçimde kavranışı devrimci bir lider açısından esastır. Ekonomi ve siyaset alanlarında genel bir bilgiye sahip olmadığı sürece, mücadelenin dönemeçli ve virajlı yollarında yönünü tayin edemez ve kendisine olan güvenini sürdürmez. Bu yüzden, Lenin, strateji ve taktiklerin 'nesnel durumun doğru bir değerlendirmesi' üzerine dayanması, ve aynı zamanda 'sınıf ilişkilerinin kendi bütünlükleri içinde analiz edilmesinden sonra şekillendirilmesi' gerektiğini tekrar tekrar vurgulamıştır. Bir başka deyişle, bunlar (strateji ve taktikler -ç.n.) net, güvenilir bir teorik analize -bilime- dayanmalıdır."(85)

Lenin şunları yazar:

["Aslında, uzun, ısrarlı, çeşitlendirilmiş ve geniş kapsamlı çabalar aracılığıyla belli bir sınıfın tüm akıllı temsilcilerinin bilgi birikimini, deneyimini ve bilgi ve deneyimin yanısıra - karmaşık siyasi sorunların hızlı ve doğru bir çözümünü bulmak için zorunlu olan- siyasi yeteneği kazanmak, parti örgütünün ve lider sözcüğünü hak eden parti liderlerinin işlevlerinden biridir."(86)

Şubat 1917 ile Ekim 1917 arasında kalan günlerin çarpıcı bir biçimde gösterdiği gibi, devrimden daha karmaşık, ya da ondan daha hızlı değişen bir başka durum yoktur. Böyle bir zamanda, çabuk ve keskin taktik değişimlere olan ihtiyaç son derece yaşamsal bir öneme sahiptir:

["Eğer proleterya pur sang (tamamen, gerçekten -ç.n), proleterler ile yarı-proleterler (kısmen geçimini emek gücünü satarak sağlayanlar) arasında, yarı-proleterlerle küçük köylüler (ve küçük zanaatçılar, zanaat işçileri ve genel olarak küçük ustalar) arasında, küçük köylülerle orta köylüler arasında vb. kalan pek çok türden ara katmanlar tarafından çepeçevre kuşatılmış olmasaydı, eğer proleterya kendi içinde daha gelişmiş ve daha az gelişmiş tabaklara bölünmemiş olsaydı, eğer memleketine, işkoluna ve kimi zaman dinine göre farklılıklar göstermeseydi, kapitalizm kapitalizm olmasdı. Bütün bunlardan çıkan sonuç şudur ki, proleteryanın öncüsü, onun sınıf bilinçli kesimi olan Komünist Partisinin yöntem değişikliklerine, çeşitli gruplardan proleterleri ve işçilerle küçük ustaların çeşitli partilerini uzlaştırmaya başvurması zorunludur. Bu, bütünüyle, proleteryanın sınıf bilincinin, devrimci ruhunun, savaşıma ve kazanma yeteneğinin genel düzeyinin yükseltilebilmesi -düşürülmesi değil- için bu taktiklere nasıl başvurulacağını bilme meselesidir."(87)

Devrimci bir liderlik yalnızca genel olarak mücadeleyi kavrama becerisine değil, fakat aynı zamanda her dönüm noktasında doğru sloganları öne çıkarma kapasitesine de sahip olmalıdır. Bunlar salt ve besit bir biçimde parti programından çıkmaz; bunların koşullara, her şeyden önce de yığınların ruh haline ve duygularına karşılık gelmelidir -böyle olmalıdır ki işçileri ileri doğru sevk edebilsinler. Sloganlar sadece devrimci hareketin genel yönelimiyle değil, fakat ayrıca yığınların bilinç düzeyiyle de uygunluk içinde olmalıdır. Partinin gerçek değeri, ancak onun genel hattının uygulamaya geçirilmesiyle ortaya çıkar."(88)]

Devrimci liderler, kendi ufkunu sınıfın ileri unsurlarının ufku ile sınırlama gibi tehlikeli bir tuzağa düşebilirler. Bu, Petrograd'ın Bolşevik liderliği ile Askeri Örgüt'ün liderliğinin başına (Nisan Günleri'nde, Haziran Günleri ile Temmuz Günleri'nde) defalarca gelmiştir. Bu çok tehlikeli bir hatadır. Parti, 'büyük bir dikkatle, sınıfın bütünü'nün (yalnızca onun komünist öncüsünün değil) ve bütün emekçi halkın (yalnızca onun ileri unsurları değil) sınıf bilincini ve hazırlıklılığını gerçekçi bir biçimde izlemelidir'.(89) 'Bir öncü, öncülük ettiği halktan yalıtılmış duruma düşmekten sakınabildiği ve kitlenin bütünü'nü ileri çekme yeteneğini gerçekten gösterebildiği zaman gerçekten bir öncü haline gelir'.(90)

Eğer parti maceracılık tehlikesinden sakınmak durumunda ise, en az bunun kadar kuyrukçuluktan -harekete geçmeden çoğunluğun desteğini beklemekten- de sakınmak zorundadır.

["Emekçi halkın ezici çoğunluğunun kendi öncüsüne yönelik -proleterya- duygudaşlığı ve desteği sağlanmadığı sürece proleter devrimin gerçekleşmesi olanaksızdır. Ancak, bu duygudaşlık ve bu destek hemen sağlanmadığı gibi bir seçimle de tayin edilmez. Bunlar, uzun, zorlu ve yıpratıcı sınıf mücadelesi içinde kazanılır. Proleterya tarafından emekçi sınıfın çoğunluğunun duygudaşlık ve desteğini kazanmak için verilen sınıf mücadelesi, siyasi iktidarın proleterya tarafından fethedilmesiyle birlikte sona ermez. Bu mücadele, iktidarın ele geçirilmesinden sonra da, ama bu kez diğer biçimlerde devam eder."(91)]
Partinin zafere ulaşmak için ihtiyaç duyduğu şey, belirleyiciliğe sahip olan cepheye destek görmektir:

["Başkentler, ya da, genel olarak, büyük ticaret merkezleriyle sanayi merkezleri (Rusya'da bu iki birbiriyle örtüşür, ancak bu her yerde böyle değildir), ulusun siyasi yazgısını büyük ölçüde belirlerler; elbette ki bunun için merkezlerin yerel, kırsal güçlerden destek görmesi gereklidir -bu desteğin hemen ortaya çıkmadığını da belirtmek gerekir."(92)]

Ekim'de, nüfusun yalnızca azınlığı tarafından desteklenmiş olmalarına karşın, Bolşevikler iktidarı alabildiler; çünkü şunlara sahiplerdi:

["(1) proleteryanın ezici çoğunluğuna; (2) silahlı kuvvetlerin en az yarısında; (3) belirleyici anlarda ve belirleyici bölgelerde, yani: Petrograd, Moskova'da ve savaşın merkeze yakın cephelerinde ezici bir güç üstünlüğüne."(93)]

Bir devrimci, sosyalizmin kararlı bir savunucusu, ya da genel olarak bir komünist olmak tek başına yeterli değildir. Her özgül anda, zincirin bütününe elde tutabilmek ve zincirin bir sonraki halkasına geçiş koşullarını gerektiği gibi hazırlayabilmek için, zincirin o özgül ana karşılık düşen özgül halkasını bulmak ve onu olanca güçle kavramak yeteneğine sahip olmak gerekir."(94)]

Parti, zafere ulaşmayı başarmak için, olaylar zincirinin 'anahtar halkaları'nı elinde tutmak zorundaydı:

["1917'de merkezi öneme sahip olan şey neydi? Savaştan çekilmek. Bütün bir ulus bunu istiyordu ve bu diğer her şeyi gölgede bırakmıştı. Devrimci Rusya savaştan çekilmeyi başardı... Başka alanlarda ne kadar kabul edilmez ve saçma şeyler yapmış olursak olalım, temel görevi gerçekleştirmiş olmamız bizim yaptığımız şeylerin doğru olduğunu kanıtlamıştır."(95)]

Kuşkusuz, Bolşevik Parti'nin hata yapmamış olduğunu, büyük yanlışlara düşmemiş olduğunu düşünmemek gerekir. Hatalar yapmıştır şüphesiz. Ne var ki, bu hataları içtenlikle ve hızla telafi etmesini de bilmiştir. Bu, bolşevizmin tüm tarihi boyunca, özellikle de 1917 yılının devrimci aylarında gözlenen bir karakteristiğidir.

["Bir siyasi partinin kendi hatalarına karşı takındığı tutum, o partinin içtenliğini, sınıfa ve emekçi halka karşı sorumluluklarını pratikte nasıl yerine getirdiğini sınımanın en önemli ve en güvenilir yollarından biridir. Bir hatanın açıkça itirafı, bunun nedenlerinin sorgulanması, onu düzeltmenin yöntemlerinin araştırılması -işte ciddi bir partinin işaretleri bunlardır; partinin görevleri yerine getirmesinin, sınıfı ve ve sonra kitleleri eğitip yetiştirmesinin yöntemi budur.*(96)]

Her şeyden önce, bolşevizm mücadele içinde kitlelerin deneyiminden nasıl dersler çıkarılacağını biliyordu. Lenin şunları yazıyor:

["Genel olarak tarih, ve özel olarak devrimler tarihi, en iyi partilerin, en ileri sınıfların en sınıf bilinçli öncülerinin düşleyebileceklerinden bile daha zengin, daha çeşitli ve çokbiçimlidir. Bunu görebilmek oldukça kolay, çünkü, en iyi öncüler bile en fazla onbinlerin sınıf bilincini, iradesini, arzularını ve beklentilerini ifade ederler; oysa, büyük altüstlerin yaşandığı, insanın tüm yeteneklerinin doruğa çıktığı anlarda, devrimler sınıflar arasındaki keskin mücadelenin kışkırtmasıyla harekete geçen on milyonlarca insanın sınıf bilinci, iradesi, arzusu ve beklentileriyle gerçekleşir. Bundan iki önemli pratik sonuç çıkar: Birincisi, Devrimci sınıf, görevini yerine getirebilmek için, toplumsal faaliyetin istisnasız her biçimi ve görünümü üzerinde hakim olmalıdır... ikincisi, devrimci sınıf bir biçimin diğeriyle en ani ve en sert şekilde değişimine karşı hazırlıklı olmalıdır".(98)]

Lenin Ekim Ayaklanması'na hazırlanıyor

Parti ile proleterya arasındaki ilişkilerin bir benzeri Lenin ile Parti arasındaydı. Partinin proleteryaaya kendi yeteneklerinin bilincini ve özgüvenini kazandırması ne denli gerekli idiyse, Lenin'in partiyle olan ilişkideki rolü o denli gerekliydi.

Tabandaki devrimci, savaş alanının yalnızca küçük bir parçasını görür. Oysa, parti lideri bu alanın bütününü görmek ve duruma hakim olmak zorundadır. Hızla yaşanan değişiklikler ve proleteryanın, askerlerin ve köylülüğün değişik bölüntüleri arasındaki muazzam eşitsizlikler, bir yandan toplumun farklı kesimlerini etkilemeye çalışan ve diğer yandan bunlardan büyük ölçüde etkilenen bir parti örgütü, parti kaynaklarının aşırı yetersizliğinin yol açtığı sorunların varlığı dolayısıyla, liderin görevi gerçekten çok güçtür.

Nisan'dan Ekim'e kadar olan aylar içinde, Lenin stratejik ve taktik dehasını ortaya koymuştur. Söz konusu aylar, kitlelerin bilinci o ana değin hiç olmadığı kadar hızla ve çelişkilerle dolu karmaşık bir yoldan değiştiği için, parti taktiklerinde en güç değerlendirmeleri gerektiriyordu. Lenin, bir yandan kendisini andaki duruma uyarlarken, diğer yandan bıkmak bilmeden her şeyi nihai amaca -iktidarın proleterya tarafından fethine- tabi kılıyordu. Böylece, ilkelerde uzlaşmazlık ile taktik uyarlanım arasındaki kombinasyonun en mükemmel biçimi gerçekleşti.

Taktiklerdeki tüm zigzaglar boyunca, Lenin'in temel motifi değişmeden kaldı: işçi sınıfının bilinç ve örgütlülük düzeyinin yükseltilmesi, kitlelere kendi çıkarlarının anlatılması, halkın duygu ve düşüncelerine siyasi ifadesinin kazandırılması. Devrim programını, mücadelenin dinamiğine uyan, kitlelerin deneyim ve ihtiyaçlarına karşılık düşen birkaç net ve kolay anlaşılır sloganla ifade etmesini çok iyi biliyordu.

Lenin, bir strateji ve taktik uzmanı olarak, işçilere 'tepeden bakmadı'; kitle mücadelesi deneyimi temelinde onlarla omuz omuza durarak öncü işçilerden çok şey öğrendi. Proleterya partiyi ve Lenin'i yarattı. Lenin de partinin ve proleteryanın şekillenmesine yardımcı oldu. Bolşevizm, daha da geniş işçi, asker, köylü kitlelerini devrim bayrağı altında mücadelenin içine çekerek, partinin etki alanını genişleterek, kitlelerin kendi eylemliliğinin ve bilincinin düzeyini artırarak, proleteryanın, partinin ve liderliğin sürekli kendi kendisini eğitmesinin koşullarını yaratarak, halkı Ekim'deki zafere götürdü.

* Bolşeviklerin o zamanın öğrencileri arasında az bir etkiye sahip olduğu, örneğin Vorenezh guberniasının Öğrenci Kongresi'ne (14-17 Haziran) bakıldığında gözlenebilir: Kongre'de 250 delegeden yalnızca 16'sı Bolşevikti.(73)

* Lenin'in kendi yanlışlarına bunu bir prestij sorunu haline getirmeden yaklaştığını gösteren olaylardan birisi, 1903 yılında yazmış olduğu makalelerini okuduğu bir gün yanına gelen Karl Radek'e dönüp içtenlikle gülümseyerek şunu söylemesidir: 'O sıralar ne denli budala olduğumuzu okumak gerçekten ilginç oluyor.'